

ПЕТАР Хр. ИЛИЕВСКИ
Скопје

УДК 807—05

ВЛАДИМИР ГЕОРГИЕВ

(16. II 1908 — 14. VII 1986)

На 14 јули 1986 год. во Софија почина познатиот класичен филолог, индоевропеист и балканолог Владимир Георгиев. Тој е роден на 16 февруари 1908 год. во с. Габаре, Врачанска околија, во Бугарија. Потекнува од учителско семејство. Средно образование завршил во Варна во 1926 год., а високо, класична филологија, во 1930 на Софискиот универзитет. Специјализирал во Виена (каде што и докторирал во 1934 год.) ,потоа во Фиренца, Берлин и Париз. Во 1931 год. бил избран за асистент, во 1936 — за доцент, во 1945 — за вонреден професор, а во 1948 — за редовен професор по грчки јазик и индоевропска компаративна лингвистика на Софискиот универзитет. За дописен член на Бугарската академија на науките бил избран во 1945, а за редовен во 1952 год. Од 1951 до 1956 бил ректор на Универзитетот во Софија и директор на Институтот за бугарски јазик при БАН. Од 1950 до 1972 бил потпретседател на БАН, а од 1972 директор на Центарот за јазик и литература при БАН.

Владимир Георгиев се вбројува меѓу најистакнатите бугарски лингвисти. Во светските научни кругови на индоевропеисти и класични филолози е познат по неговиот компаративно-историски метод со помошта на кој го открива супстратот на живи и исчезнати и. - е. јазици. Целиот свој живот тој работел со широк зафат во областа на компаративно-историската индоевропска лингвистика, а посебно врз лингвистичкото минато на Балканот. Значајни се резултатите од неговите студии за предгрчкиот супстрат и за остатоците од овој јазичен слој во грчкиот речник. Многубројни грчки зборови со нејасна етимологија, за кои се мислеше дека се позајмени од неиндоевропски јазици, тој ги има објаснето како индоевропски и грчки. Со истиот метод тој ги откриваше карактеристиките и роднинските врски на повеќе исчезнати балкански и други и.-е. јазици, како пелазгискиот, тракискиот, дако-мизискиот (остатоци од кој наоѓа во романскиот и албанскиот), илирскиот, етрурскиот и др. Предложи свое оригинално толкување за походот и развојот на етрурскиот, каде што откри хетитско потекло. Но најзадабочени студии остави за јазичната состојба на Балканот од најстаро (античко) време. Во 1959 год. тој го покренa и до смртта

го уредуваше научното списание *Балканско јазикознание*, во кое соработуваат балканолози од целиот свет. Самиот тој таму објави голем број свои студии.

При реконструкцијата на одамна исчезнати јазици, од кои се останати оскудни остатоци и тоа од втора и трета рака, хипотезите се неизбежни. Свесен за хипотетичноста на многубројни свои етимологии и заклучоци врз основа на претпоставени и недокументирани форми, Георгиев не ретко го менувал своето мислење по одделни прашања. Тоа покажува со каква ревност тој постојано ја иследува оваа проблематична материја и како барал нови победливи решенија. Во извесни случаи, пак, упорно ја докажуваше исправноста на некои свои хипотези кои не можат да издржат една објективна критика, како на пр. дека текстовите пишувани со линеарно А писмо биле грчки. Сепак, во палеобалканистиката тој има голем број последователи во Европа, особено во Советскиот Сојуз.

Тој го проучувал и прасловенскиот во споредба со другите и.-е. јазици, проследувајќи ги карактеристичните фонетски и морфолошки особености низ различните словенски јазици. Но подржуваше и неприфатлива теза за бројот на современите јужнословенски балкански јазици, според која јазиците како да се дадени еднаш за секогаш и како да престанал понатамошниот нивни развој. До 1965 год., макар и со извесни оградувања, Георгиев го сметаше македонскиот за еден од четирите јужнословенски јазици (сп. Вл. Георгиев и Ив. Дуриданов, *Езикознание*, учебник за универзитетата, Софија 1965, стр. 307). Од 1968 год., пак, тој покренува акција за негирање на македонскиот како одделен јужнословенски јазик, што достигна кулминација во статија на сп. *Български език* (XXVIII, 1978, кн. 1, стр. 3—43). Но, за тоа поопширно в. Т. Димитровски — Б. Конески — Т. Стаматоски, *За македонскиот јазик*, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Посебни изданија, кн. 11, Скопје 1978.

Овде, во списанието *Жива Антика* одбележувам само некои од поважните негови трудови и резултати од областа на класичната филологија и микенологијата:

Георгиев ѝ припаѓа на првата генерација научници што се обидуваа да го дешифрираат линеарното Бе писмо, на времето познато под името „критско-микенско“. Но кога во 1953 год. беа објавени резултатите од дешифрирањето на ова писмо од Michael Ventris во заедничката студија со John Chadwick (*JHS*, vol. 73, стр. 84—105), В. Георгиев веднаш се откажа од своите предлози и го прифати читањето на Вентрис. Сепак, некои резултати на Георгиев најдоа место во системот што го откри Вентрис и беа еднодушно прифатени од другите микенолози. Така на пр. беше заменета фонетската вредност pa_2 за силабичкиот знак *16 од Вентрис со вредноста qa што ја предложи Георгиев. Неговиот *Lexique des inscriptions créto-mycéniens*, Софија 1955, и донес

претставува важен прирачник во оваа млада класична дисциплина. Георгиев прв укажа на дијалектните разлики во микенскиот грчки, пишуван со слогово линеарно Бе писмо (*Études mycéniennes, Actes du colloque internat. sur les textes mycéniens, Paris 1956*, стр. 51—81) и др. Тој беше ценет микенолог и редовен учесник на сите меѓународни микенолошки колоквиуми со исклучок на последниот (VIII-от), одржан во 1985. Со неговата смрт класичната филологија и микенологијата се лишени од еден трудољубив, мошне продуктивен и оригинален научник.

За неговите многубројни трудови, објавувани на разни јазици во Бугарија и ширум во светот, на Георгиев му се доделени високи признанија од еминентни научни установи во повеќе европски земји, каде што читал и свои предавања: Во 1966 год. тој станал член на Финската академија на науките, во 1967 — на Француската академија, во 1968 — на Саксонската (Leipzig), во 1971 — на Белгиската, во 1977 — на Атинската. Во 1960 год. станал почесен доктор на Хумболтовиот универзитет во Берлин (ГДР), во 1968 — на Карловиот универзитет во Прага, истата година и на Киевскиот универзитет „Тарас Шевченко“. Од 1947 год. тој бил член на Меѓународниот комитет по ономастика, како и член на Париското лингвистичко друштво; од 1957 — член на Меѓународниот славистички комитет; од 1959—1964 — член на Меѓународниот комитет за класични студии; од 1962 — член на Меѓународниот комитет за балканологија и организатор на Првиот балканолошки конгрес во Софија во 1966 год. Од самиот почеток во 1965 год. тој бил член и на Постојаната меѓународна комисија за микенолошки студии при ФИЕС, во која има многу придонесено со своите конструктивни сугестии.

24. IX 1986